

Ljndeni

DANIEL
KEYES

KVETY PRE
ALGERNONA

„Nekompromisne úprimný príbeh, ktorý vás donúti
prehodnotiť vlastný život.“ Guardian

Kvety pre Algernona

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Daniel Keyes

Kvety pre Algernona – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA a.s.**

KVETY PRE ALGERNONA

DANIEL KEYES

KVETY PRE ALGERNONA

Z angličtiny preložila Zuzana Trstenská

Ljndeni

Daniel Keyes: Flowers for Algernon
Copyright © 1966, 1959 Daniel Keyes
Copyright renewed 1994, 1987 by Daniel Keyes
Translation © Zuzana Trstenská, 2019
Cover © Peter Považan, 2019

ISBN v lačenej verzii 978-80-566-0896-8
ISBN e-knihy 978-80-566-0934-7 (1. zverejnenie, 2019)

*Pre mamu,
a so spomienkou na otca.*

No keby mal niekto rozum, povedal som, spomenul by si, že jestvujú dve zmätenia zraku spôsobené dvoma príčinami: ak človek prechádza zo svetla do tmy a naopak, keď prechádza z tmy do svetla, čo platí pre dušu rovnako ako pre oko. Ten, čo si na toto spomenie, keď zbadá niekoho so zmäteným a slabým pohľadom, nebude sa nerozvážne smiať, ale spýta sa, či tá duša človeka prichádza z jasnejšieho života a nevidí, lebo je z nezvyku oslepená tmou, alebo či, naopak, prichádza z tmy do dňa a je oslepená príliš jasným svetlom. A tú by potom považoval za šťastnú pre jej stav a život, tú druhú by však poľutoval. A keby sa chcel smiať duši, ktorá vyšla zdola do svetla, bolo by v tom viac rozumu, ako keby smiechom vítal tú, ktorá sa vracia zhora zo svetla do tmavej jaskyne.

Platón,
Ústava

zprava o pogroku 1 marc 3

Dogtor Štrauz vravi že mam pýsať šetko čo si mislím a pame-tám a šetko čo sa my otteras stane. Nevjem prečo ale hovorí že je to duoležite abi vydeli či ma muožu použiť. Dúfam že ma použijú lebo slečna Kynianová vraví že zo mňa možno spravja múdreho. Chcem biť múdri. Volám sa Charlie Gordon a pracujem v Donnerovej pekárni gde od pána Donnera dostávam 11 dolárou za týždeň a chliep a koláše ag chcem. Mám 32 rokou a na budúci mesjac mám narodeňini. Povedal som dogtorovi Štrauzovy a profesorovi Nemurovy že nevjem dobre pýsať ale on povedal že nevaďí mám pýsať ako hovorím a ako pýšem slochy na hodíne slečny Kynianovej na breek-minskej škole pre retardovaných dospelých gde sa učím 3 krát do týždňa keď mám voľno. Dogtor Štrauz vraví že mám pýsať veľa o šetkom čo si mislím a fšetkom čo sa my staňe ale už nemuožem premíšľať lebo nemám čo vjac napýsať tak na dnes končím... s uctov Charlie Gordon.

zprava o pogroku 2 – marc 4

Dnes som mal test. Mislím že som ho nespravil a mislím že teras ma nepoužijú. Stalo sa to že som šjel do kancelárije profesora Nemura cez obed ako my povedali a jeho sekretárka ma zobrala na mjesto gde bolo na dverách napýsané psi-chiatrické odelenje a bola tam dlhá chotba s malými izbami len so stolom a stolyčkami. V jednej izbe bol milí muš a mal

bjele kartički s atramentovými machulami. Povedal sadňi si Charlie a urop si pohodlie a uvoľni sa.

Mal bjeli plášť ako dogtor ale mislím že nebol dogtor lebo my nepovedal abi som otvoril ústa a povedal á. Mal len tie bjele kartički. Volal sa Burt. Zabudol som jeho prjezvisko lebo si dobre nepametám.

Nevedel som čo spraví tak som sa silno držal stolički ako njekedi robím u zubára ale Burt njeje ani zubár ale znova povedal že sa mám uvoľniť čo ma viľakalo lebo to vždi znamená že to buďe boljeť.

Tak Burt povedal Charlie čo vydiš na tejto kartičke. Vydel som rozliati atrament a veľmi som sa zľakol i keť som mal vo vačku zajačiu lapku lebo keť som bol malí stále som prepadal na testoch a rozljeval som atrament.

Povedal som Burtovi že vidím rozljati atrament na bjelej karte. Burt povedal áno a usmjál sa a ja som mal dobrí pocyt. Ukázal my šetki kartički a ja som mu povedal že ich njekto poljal červením a čjernim atramentom. Pomisled som si že to bol ľachkí test no keť som sa postavil Burt my povedal že sadni si Charlie ešte zme neskončili. S týmito kartičkami musíme urobiť ešte vjac. Nechápal som ale spomenul som si že my dogtor Štrauz povedal že mám urobiť šetko čo mi skúšajúcy povje aj keť to nebude dávať zmisel lebo to je testovanie.

Nepametám si dobre čo mi Burt povedal ale pametám sa že chcel abi som mu povedal čo vydiím v atramente. V atramente som nevydel nič ale Burt mi povedal že tam sú obráski. Nevidel som niaké obráski. Naozaj som sa snažyl vyďjeť. Držal som kartički blýzko aj ďaleko. Potom som povedal že mám okuljare a asi uvydiím ľepšie keť si ich dám lebo zvičajne nosím okuljare len f kine alebo keť pozerám

televízor ale povedal som že mi možno pomôžu uvidieť obrázky v atramente. Nasadil som si ich a povedal som nech mi podá kartičku že teraz obrások určite nájdem.

Velmi som sa usyloval ale obrázky som nenašiel vydel som len atrament. Povedal som Burtovy že možno potrebujem nové okuljare. Nječo si zapýsal na papjer a ja som sa zľakol že som nespravil test. Tak som mu povedal že je to veľmi pekní obrások atramentu s krásnymi botkami na krajoch ale pokrútil hlavou tak že to nebolo ono. Spítal som sa ho či iný ľudja vydeli obrázky v atramente a on povedal že áno ony si ešte aj prectavovali obrázky v atramentových škvrnách. Povedal my že atrament na kartičke sa volá atramentová škvrna.

Burt je veľmi milý a rospráva pomali ako slečna Kynianová v trjede gde sa chodím učiť čýtať do školi pre retardovaných dospelých. Visvetlil my že je to *ros a kov test*. Povedal že ľudja vydia vecy v atramente. Povedal som ukáš my gde. Neukázal my len opakoval *misli* prectav si že je nječo na kartičke. Povedal som mu že si prectavujem atramentovú škvrnu. Pokrútil hlavou tak že ani to nebolo správne. Povedal čo ťi to prypomína vimisli si nječo. Dlho som mal zavreté ocy abi som si niečo vimislel a potom som povedal že si prectavujem ako sa flaška s atramentom rozljala na bielu kartičku. A ftedi sa mu zlomyl hrot na ceruske a potom sme sa postavyli a višli von.

Mislím že som *ros a kov test* nespravil.

tretja zprava o pogroku

5. marc – Dogtor Štrauz a profesor Nemur vpravja že na kartičkách z atramentom nezáleží. Povedal som im že ja som ten antrament nerozljal a v atramente som nič nevydel. Hovorja že ma možno pouzijú. Povedal som dogtorovi Štrauzovy že slečna

Kynianová my nikdy nedávala takéto testy len z čítanja a písanja. Otpovedal že slečna Kynianová mu povedala že som jej najlepši žiak v Beekmanovej škole pre retardovaných dospelých a najvjac som sa snažil lebo som to chcel vjac než žiaci ktorý boli múdrejší ako ja.

Dogtor Štrauz sa ma spítal ako si sa sám dostal do Beekmanovej školi Charlie. Ako si zistil že egzistuje. Povedal som že si nepametám.

Profesor Nemur povedal ale prečo si sa vuobec chcel naučiť čítať a písať. Otpovedal som mu že som celý život chcel byť múdry a nie hlúpy a moja mama mi vždi vravela že sa mám snažiť a učiť sa ako mi hovorí slečna Kynianová ale je ťašké byť múdry a aj keď sa nječo naučím na hodine slečny Kynianovej f škole potom veľa zabudnem.

Dogtor Štrauz si nječo zapýsal na papjer a profesor Nemur sa so mnou vážne rosprával. Povedal vješ nevjeme ako tento egzperiment zapuosobí na človeka lebo sme to skúšali len na zvjeratách. Povedal som že mi to povedala slečna Kynianová ale mne je jedno či to bude boljeť alebo tak lebo som silný a budem tvrdo pracovať.

Ak mi to dovolja chcem byť múdry. Povedali že potrebujú súhlas mojej rodini ale muoj stríko Herman ktorí sa o mňa staral je mrtvi a rodinu si nepametám. Velmi velmi dlho som nevidel svojho oca ani mamu ani malú sestru Normu. Možno sú aj oni mrtvi. Dogtor Štrauz sa ma spítal kde bývali. Povedal že sa ich pokúsja nájsť.

Dúfam že nebudem musjeť písať veľa tíchto zpráv o pogroku lebo to dlho trvá a chodím spať velmi neskoro a som f práci ráno unavení. Gimpy na mňa kryčal lebo my padla tácka z roškami ktorú som njesol do pece. Ušpynili sa a musel ich utrjeť aš potom ich dal do pece. Gimpy na mňa kryčí stále keď

spravím nječo zle ale má ma naozaj ráť lebo je muoj prjatel.
Akí bude prekvapení keď zmúdrjem.

zpráva o pogroku 4

mar 6 – Dnes som mal ďalšie šjalené testi pre prípat že ma po-
užijú. Na tom istom mjeste ale v inej malej testovacej mjest-
nosti. Milá pani čo my ho dala mi povedala ako sa volá a ja
som ju požjadal abi mi povedala ako sa hláskuje abi som ho
vedel správne zapýsať do mojej zprávi. **TEMATICKÝ APER-
CEPČNÝ TEST.** Prvé 2 slová nepoznám ale vjem čo zname-
ná test. Musíš ho spraviť inak prepadneš.

Tento test vizeral ľachko lebo som vydal obráski. No tento
raz mi nepovedala abi som jej povedal čo v nich vydím. To ma
pomíľilo. Povedal som jej že včera Burt povedal že mu mám
povedať čo vidím v atramente. Povedala že to je jedno lebo
tento test je iní. Teraz si musíš vimisljeť prýbehi o ľuďoch na
obráskoch.

Povedal som ako muožem povedať prýbehi o ľuďoch kto-
rích nepoznám. Povedala že si ich mám vimisljeť ale ja som jej
povedal že to je klamanje. Už vjac neklamem lebo keď som bol
malí klamal som a vždi ma zbyli. Mám f peňaženke fotku kde
som ja s Normou a stríkom Hermanom ktorí pracoval ako
upratovač v Donnerovej pekárni kím neumrel.

Povedal som že si muožem vimisljeť prýbehi o nich lebo
som dlho bíval so stríkom Hermanom ale tá pani o nich
nechcela počuť. Povedala mi že tento test a ten druhí *róš a kov*
boli o mojej osobnosti. Zasmjal som sa. Opítal som sa ako sa
to dá zystiť s karjet na ktoré niekto rozljal atrament a s fotky
ľudí ktorých nepoznám. Vizerala nahnevane a zobrala si fot-
ky. Mne je to jedno.

Asi som prepadol aj na tomto teste.

Potom som jej nakreslil niekoľko obráskov ale ja nekreslím dobre. Neskôr prišiel druhí testovať Burt v bielom kabáte. Volá sa Burt Selden a zobral ma na iné miesto na tom istom štrtom poschodí na Beekmanovej univerzite kde bolo na dverách napísané PSYCHOLOGICKÉ LABORATÓRIUM. Burt povedal že psychológia znamená myseľ a laboratórium je miesto kde robia egzperimenti. Mislal som si že tam virábajú žuvačky ale teras si mislím že tam robia skladačky a hri lebo to zme robili.

Skladačky mi nešli lebo boli polámané a kúski nepasovali do djer. Jedna hra bola papjer s čiarami do fšetkých smerov a veľa krabýc. Na jednej strane bolo ŠTART a na druhom konci CIEL. Povedal mi, že tá hra je *obludisko* a že mám zobrať cerusku a prejsť od miesta kde bol ŠTART tam kde bol CIEL bez toho abi som prešiel cez nejaké čjari.

Nepochopil som obludisko a mynuli zme veľa papjera. Potom Burt povedal pozri nječo ti ukážem podme do egzperimentálneho labáku a možno pochopíš. Višli sme na piate poschodje do ďalšej mjestnosti kde bolo veľa kljetok a zvjerat boli tam opyce a niekoľko miší. Divne to tam smrdelo ako staré smeťy. A boli tam iný ľudja v bjelich plášťoch a hrali sa zo zvjeratkami tag som si mislel že je to opchot so zvjeratami ale neboli tam zákazníci. Burt zobral bjelu miš z kljetki a ukázal my ju. Burt povedal toto je Algernon a obludisko zvláda veľmi dobre. Povedal som mu ukáš mi ako to robí.

Abi ste vedeli položil Algernona do krabyce veľkej asi ako stuol kde bolo veľa otbočjek a zákrut ako ruozne steni a ŠTART a CIEL ako bolo na papjeri. No tu bol nad veľkým stolom krit. A Burt vybral hodinky a zdvyhol dvierka a povedal ideme na to Algernon a miš 2 alebo 3 krát zaňuchala a rozbehla sa. Najp-

rv utekala po dlhej chodbe a potom keď videla že nemôže ísť ďalej vrátila sa gde začala a tam stála a mikala fúzykmy. Potom sa vidala opačným smerom a rozbehla sa.

Bolo to akobi robyla to isté čo odo mňa chcel Burt s čjarami na papjeri. Smjal som sa lebo som si mislel že to pre miš bude ťašké. No potom šjel Algernon ďalej a otáčal sa na správnych mjestach aš višjel tam kde bolo napýsané CIEĽ a zapyštal. Burt povedal že to znamená že bol rát lebo to spravyl správne.

Povedal som že to je velmi múdra miš. Burt sa opítal či sa chcem pretekať s Algernonom. Povedal som že áno a on povedal že má iné obludisko z dreva z chodbamy ktoré sú doň viškrjabané a s elektryckou paličkov ako ceruska. A že môže upravyť Algernonovo obludisko abi bolo rovnaké abi zme mohli robiť to isté.

Popresúval doski na Algernonovom stole lebo sa dali rozobrať a mohol ich poskladať ruoznymi spôsobmi. A potom položil na vrch krit aby Algernon nemohol preskočiť radi abi sa dostal do CIEĽA. Potom my podal elektryckú palicu a ukázal my ako ju vložiť medzi radi a nesmjem ju dvýhať z doski len nasledovať malé rihy kím sa ceruska ďalej nemuože híbať alebo nedostanem malí elektryckí šok.

Vibral hodinki a pokúšal sa ich skrití. Tak som sa usyloval nepozerať sa na ňho a s toho som bol velmi nervozni.

Keď povedal začni usyloval som sa ísť ale nevedel som kam. Nevedel som kade. Potom som začul Algernona zapyštať z krabyce na stole a jeho nohi zaškrapkali akobi už bežal. Pohol som sa ale šjel som nesprávnim smerom a zasekol som sa a v prstoch som pocítil kopnutje elektryni tak som sa vrátil na ŠTART ale vždi keď som šjel inakade zasekol som sa a koplo ma. Nebolelo to ani nič také len som trochu natskočil a Burt povedal že je to na to abi som vedel že som spravil nječo zle. Bol som uprostret

doski keď som začul Algernona zapyšťať akobi bol znova šťastní a to znamená že vyhral preteki.

Zopakovali zme to desať krát a Algernon vždi vyhral lebo som nevedel nájsť správne radi abi som sa dostal tam kde bolo napísané CIEĽ. Nebol som s toho smutní lebo som sledoval Algernona a naučil som sa ako dokončiť obludisko aj keď mi to trvalo veľmi dlho.

Nevedel som že miši sú také múdre.

Zpráva o pogroku 5

7. marc – Našli moju sestru Normu ktorá býva z mojou mamou v Brookline a ona dala povolenie na operáciu. Tagže ma použijú. Teším sa tak veľmi že to skoro ani nevjem napýsať. No najprv sa o tom profesor Nemur a dogtor Štrauz pohádali. Sedel som v kancelárji profesura Nemura keď vošli dogtor Štrauz a Burt Selden. Profesor Nemur si robyl starosti s tým že ma použijú ale dogtor Štrauz mu povedal že vizerám biť najlepší akého doteras testovali. Burt mu povedal že ma slečna Kynianová odporučila lebo som najlepší z ľudí ktorích učila v centre pre retardovaných dospelých. Kam chodím.

Dogtor Štrauz povedal že mám niečo veľmi dobré. Povedal že mám dobrú moty-vácju. Netušil som že to mám. Mal som dobrý pocit keď povedal že nie každí s í kvé 68 má takúto vec. Nevjem čo to je ani otkjaľ to mám ale povedal že to má aj Algernon. Algernonova moty-vácja je sir ktorí mu dávajú do krabyce. No nemuože to biť len to lebo ja som tento týžden nemal sir.

Profesor Nemur sa bál že moje í kvé bude prýliš visoké oproti tomu veľmi nískemu čo mám a mohol bi som s toho ochorjeť. A dogtor Štrauz povedal profesorovi Nemurovi nječo čomu som

nerozumel takže kým sa zhovárali zapýsal som si niektoré slová do zápisníka aby som ich mohol použiť v zpráve o pograku.

Harold to je krsné meno profesora Nemura povedal že vjem že Charlie nie je to čo si si pretstavoval ako svoj nový druh intelekt** nezachitil som slovo *** supermana. Ale večina ľudí s jeho nískim ment** sú hostyl** a nekooper** sú väčinou tupý a apatic** a je ťažké nájsť k nim cestu. Charlie má dobrý pochop a má záujem a chce sa zavďačiť.

Potom profesor Nemur povedal pametaj si že bude prvý človek ktorého inteligencja sa zväčši operáciou. Dogtor Štrauz povedal že presne to mal na misli. Kde nájdeme iného retardovaného dospelého s takouto úchvatnou moty-vácjou na učenie. Pozri ako dobre sa naučil čítať a písať na svoj níski mentálni vek. Puosobi** triju**...

Nezachitil som fšetki slová a hovorili strašne rýchlo ale znelo to tag že dogtor Štrauz a Burt boli na mojej strane a profesor Nemur nebol.

Burt opakoval Alice Kynianová má pocit že má nezdolat** túšbu učiť sa. Doslova prosil aby sme ho použili. A to je pravda lebo chcem biť múdri. Dogtor Štrauz sa postavyl a obyšjel stuoľ a povedal vravím použijeme Charlieho. A Burt prikívol. Profesor Nemur sa poškrabal po hlave a palcom si počúchal nos a povedal možno máte pravdu. Použijeme Charlieho. No musí pochopiť že sa pri egzperimente muože všeličo zvrtnúť.

Keť to povedal tak som sa potešil a bol som takí natšeni že som viskočil a potriasol som mu rukov že je ku mne takí dobrí. Mislím že sa zľakol keť som to spravil.

Povedal Charlie pracovali zme na tom dlho ale len na zvjeratách ako je Algernon. Zme si istý že ti nehrozí fyzické nebezpečienstvo ale sú aj iné vecy ktoré zystíme aš keť to viskúšame. Chcem aby si pochopil že to muože neví a potom sa nestane

vuobec nič. Alebo to muože víť na chvŕľu a potom na tom budeš horšje ako teras. Chápeš čo to znamená. Ak sa to stane budeme ťa musieť poslať bývať naspet do Warrenského štátneho domova.

Povedal som že my je to jedno lebo sa ničoho nebojím. Som veľmi silní a vŕďi robým dobre a okrem toho mám šťastnú zajačju packu a nigdi v živote som nerozbyl zrkadlo. Raz my padli tanjere ale to vraj neprynáša nešťastje.

Potom dogtor Štrauz povedal Charlie aj kebi to nevišlo pripeješ g rozvoju vedi. Tento egzperiment bol úspešní na mnohých zvjeratách ale nigdi zme ho neskúšali na človeku. Budeš prví.

Povedal som mu ďakujem dogtor neľutujete že my dávate druhú šancu ako vraví slečka Kynianová. A mislím to ako som im to povedal. Po operácii sa budem snažiť biť múdri. Budem sa strašne snažiť.

Zpráva o pogroku 6. mareca 8

Bojím sa. Veľa ľudí ktorý pracujú na visokej škole a ľudja z lekárskej školi mi prišli zaprjať šťastje. Testovač Burt my prinjesol kveti povedal že sú od ľudí na psychijatrickom odelení. Zaprjal my šťastje. Dúfam že budem mať šťastje. Mám moju zajačju lapku a moju šťastnú penni a moju potkovu. Dogtor Štrauz povedal nebuť poverčiví Charlie. Toto je veda. Nevieľm čo je veda ale fšeci to vravja tagže možno je to nječo čo nosí šťastje. Tak či tak v jednej ruke budem mať zajačju packu a šťastnú penni s djerou. S djerou f tej penni. Rát bi som zo sebou zobral aj potkovu ale je ťašká tagže ju nechám v kabáte.

Joe Carp z pekárne mi od pána Donnera a ľudí v pekárni prinjesol čukoládovú tortu a dúfajú že sa rýchlo uzdravým. F pe-